

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 kwietnia 2017 r., wniesionym do Sądu Okręgowego w G., (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w Z. wystąpił przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi (...) w Z. o zasądzenie na jego rzecz kwoty 76.407,80 zł wraz z odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przewidzianych.

(pozew k. 2-4)

Nakazem zapłaty z dnia 12 kwietnia 2017 roku, wydanym w postępowaniu upominawczym, Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu oraz rozstrzygnął o kosztach procesu.

(nakaz k. 16)

Sprzeciwem od nakazu zapłaty z dnia 26 kwietnia 2017 roku pozwany zaskarżył nakaz zapłaty w całości i wniósł o przekazanie sprawy według właściwości, oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przewidzianych.

W uzasadnieniu wskazano, iż przed wniesieniem pozwu – w dniu 3 kwietnia 2017 roku, szpital uiszczył na rzecz powoda kwotę 25.000 zł obejmującą należności dochodzone w niniejszym postępowaniu.

Pismem z dnia 13 października 2017 roku pozwany oświadczył, że nie kwestionuje otrzymania towarów oraz faktur.

(sprzeciw k. 23-24, pismo k. 62)

Postanowieniem z dnia 17 maja 2017 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi. Natomiast postanowieniem z dnia 29 czerwca 2017 roku uznano, że sprawa nie ma charakteru gospodarczego i przekazano ją do rozpoznania Wydziałowi Cywilnemu.

(postanowienia k. 37, 44-45)

Pismem z dnia 15 września 2017 roku powód, wobec wpłaty dokonanej przez dłużnika, cofnął powództwo co do kwoty głównej 25.000 zł oraz kwoty 19,52 zł z tytułu odsetek, popierając powództwo co do kwoty 51.388,28 zł.

(pismo k. 55-56)

W dniu 13 października 2017 roku pozwany oświadczył, że dokonał kolejnej wpłaty na rzecz powoda z tytułu przedmiotowej wierzytelności w wysokości 28.428,62 zł.

(pismo k. 62)

Pismem z dnia 23 października 2017 roku powód, wobec wpłaty dokonanej przez dłużnika, cofnął powództwo co do kwoty głównej 28.428,62 zł, popierając powództwo co do kwoty 22.959,66 zł wraz z odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty oraz w zakresie odsetek od kwoty 28.428,62 zł – od dnia wniesienia pozwu do dnia 27 lipca 2017 roku.

(pismo k. 69-70)

Pismem złożonym na rozprawie w dniu 21 lutego 2017 roku pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości.

w uzasadnieniu powołano się na okoliczności zadłużenia pozwanego, złej kondycji finansowej oraz charakteru prowadzonej przez niego działalności, wnosząc o nieobciążanie szpitala obowiązkiem spłaty odsetek i zwrotu kosztów procesu.

Zakwestionowany został także sposób naliczania odsetek – pozwany podniósł, że powodowi nie są należne odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych, gdyż stosunek łączący strony nie stanowił dostawy towaru w rozumieniu ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, a był w istocie umową sprzedaży.

Nadto pozwany poinformował o dokonaniu kolejnej wpłaty w dniu 31 października 2017 roku w wysokości 21.607,58 zł na poczet należności dochodzonej pozwem.

(pismo k. 91-95)

Pismem z dnia 12 marca 2018 roku powód, wobec wpłaty dokonanej przez dłużnika, cofnął powództwo co do kwoty głównej 21.607,58 zł, popierając powództwo co do kwoty 1.352,08 zł wraz z odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty oraz w zakresie odsetek od kwot uiszczonych po terminie zapłaty: od kwoty 28.428,62 zł – od dnia wniesienia pozwu do dnia 27 lipca 2017 roku, od kwoty 21.607,58 zł – od dnia 30 października 2017 roku do dnia zapłaty.

W odniesieniu do zarzutu dotyczącego naliczania odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych wyjaśniono, iż powód jest wytwórcą materiałów dostarczanych pozwanemu.

Natomiast wobec powołania się pozwanego na zasady współzycia społecznego, które uzasadniałyby zwolnienie od zapłaty zaległych odsetek wywieziono, iż stosunki stron mają charakter cywilnoprawny, pozwany nie jest podmiotem uprzywilejowanym, co uzasadnia równość stron tego stosunku wobec prawa.

(pismo k. 115-120)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W wyniku udzielenia zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego w dniu 18 października 2016 roku Wojewódzki Szpital (...) w Z. zawarł z firmą (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością spółką komandytową w Z. umowę dostawy sprzętu medycznego jednorazowego użytku.

Towar został dostarczony, a spółka wystawiła faktury. Transakcje zostały zaewidencjonowane w księgach handlowych stron umów.

(niesporne, umowa k. 29-34)

Zaległość szpitala w płatnościach za dostarczone materiały wyniosła łącznie 75.036,20 zł. W dniu 22 marca 2017 roku spółka wezwała szpital do zapłaty całej wierzytelności wraz z odsetkami w terminie do dnia 29 marca 2017 roku.

(niesporne; wyciąg k. 12,13, pismo k. 11)

Na poczet powyższej należności szpital dokonał następujących wpłat:

w dniu 3 kwietnia 2017 roku – kwoty 25.000 zł,

w dniu 31 lipca 2017 roku – kwoty 28.428,62 zł,

w dniu 31 października 2017 roku – kwoty 21.607,58 zł.

(dowody wpłat k. 27, 63, 103)

Stan faktyczny sprawy – łączący strony stosunek prawny, wynikające z niego zobowiązanie pozwanego szpitala oraz wysokość należności głównej pozostawały w niniejszej sprawie niesporne. W związku z tym materiał dowodowy nie był w żadnym zakresie kwestionowany i w całości posłużył poczynieniu ustaleń faktycznych.

W powyższym stanie faktycznym Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie było zasadne w całości.

Niesporne okazały się zasadnicze elementy stosunku prawnego łączącego strony: istnienie umowy, jej realizacja przez powoda i wynikające z tego zobowiązanie pozwanego.

Przedłożona umowa została zatytułowana jako umowa dostawy sprzętu medycznego, a mimo to w trakcie postępowania strony wdały się w spór co do charakteru łączącej je umowy (czy jest to umowa sprzedaży, czy dostawy). Okoliczność ta jednak pozostawała bez wpływu na rozstrzygnięcie z uwagi na podniesione poniżej argumenty dotyczące ustawy z dnia 8 marca 2013 roku. Niemniej jednak należy dostrzec, że jeżeli szpital zamówił materiały bezpośrednio u ich producenta, który wytwarzał je na potrzeby tego podmiotu (co nie zostało zakwestionowane), a KRS potwierdza taki zakres działalności powodowej spółki, to realizowane były w ten sposób przesłanki art. 605 k.c. Jednocześnie, kwestionując treść łączącej strony umowy, pozwany nie zaoferował dowodów pozwalających w sposób odmienny ustalić rzeczywistą wolę stron, a należy pamiętać, że w sprawie występuje podmiot publiczny i przedsiębiorca, zaś łączący ich stosunek prawny jest wynikiem realizacji zamówienia publicznego, co wskazuje na profesjonalny charakter stron i całego stosunku. To wyklucza dowolność i swobodę w interpretacji zapisów umowy.

Powództwo z tytułu kwoty należności głównej zostało w całości objęte umorzeniem; cała należność została spłacona w toku niniejszego postępowania w trzech ratach i w tym zakresie powód cofnął powództwo (pisma k. 55-56, 69-70, 115-120), pozwany zaś wyraził na to zgodę (pismo k. 128-129). Orzekanie w tym przedmiocie stało się więc zbędne w rozumieniu art. 355 k.c. wobec braku przedmiotu sporu pomiędzy stronami.

Spór w niniejszej sprawie skoncentrował się na należnościach ubocznych – odsetkach i dwóch związanych z nimi zagadnieniami prawnymi: rodzaju naliczanych odsetek oraz zastosowaniu zasad współzycia społecznego celem zwolnienia pozwanego z tej części zobowiązania.

W odniesieniu do rodzaju odsetek należy wskazać, że podstawą prawną odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych jest ustawa z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (tj. z dnia 10 maja 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 684).

W tym zakresie sporna okazała się interpretacja brzmienia art. 4 pkt 1 ustawy, który wprowadza definicję transakcji handlowej jako umowy, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi. Strona pozwana w odwołaniu do Kodeksu cywilnego wskazała, że strony nie łączyła umowa dostawy a umowa sprzedaży, co miało wykluczać zastosowanie przedmiotowej ustawy do stosunku łączącego strony.

Sąd nie podziela tej argumentacji, gdyż taka interpretacja pomija bowiem fakt, że cała ustawa stanowi implementację dyrektywy 2011/7/UE, której celem było wprowadzenie kultury szybkich płatności (motyw 12 preambuły). Dokonując

wykładni pojęcia „dostawa towarów”, należy uwzględnić zatem zasadę prounijnej wykładni prawa. Przepisy ustawy powinny podlegać takiej wykładni i takiemu stosowaniu, aby zapewnić prawidłowe wykonanie dyrektywy 2011/7/ (wyrok TSWE z dnia 10.4.1984 r., sygn. 14/83, von Colson oraz Kamann v. Land Nadrenia Północna Westfalia, Zb.Orz. 1984, s. 1891).

W orzecznictwie TSWE pojęcie towaru zdefiniowano jako „wszelkie produkty posiadające wartość wymierną w pieniądzu i mogące jako takie stanowić przedmiot transakcji handlowych” (wyrok z dnia 10.12.1968 r., sygn. 7/68, Komisja v. Włochy, Zb.Orz. 1968, s. 617). W piśmiennictwie i orzecznictwie TSWE wskazywano, że towar stanowi w istocie rzeczy obiekt materialny (K. Lasiński-Sulecki, W. Morawski, w: Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz (red. A. Wróbel), t. I, Warszawa 2012, s. 526; wyrok TSWE z dnia 30.4.1974 r., sygn. 155/73, Sacchi, Zb.Orz. 1974, s. 409). W toku rozwoju orzecznictwa doprecyzowano, że pojęcie materialnego charakteru produktu nie może być rozumiane dosłownie. W konsekwencji za postać towaru uznano również energię elektryczną (wyrok TSWE z dnia 15.7.1964 r., sygn. 6/64, Costa v. E.N.E.L, Zb.Orz. 1964, s. 1141).

Z powyższego wywiedziono także w polskiej doktrynie, iż „mając na uwadze cel dyrektywy 2011/7/UE, którym jest wprowadzenie kultury szybkich płatności

w transakcjach handlowych, pojęcie "towar", a w zasadzie "dostawa towarów" należy rozumieć stosunkowo szeroko. Tym samym pod pojęciem towaru należy rozumieć rzeczy, energię, wodę, gaz, centralne ogrzewanie oraz prawa. Natomiast przez pojęcie "dostawa" należy rozumieć przeniesienie praw do towaru lub udostępnienie towaru do czasowego korzystania. W ten sposób przez dostawę towarów należy rozumieć przeniesienie praw do rzeczy, energii elektrycznej, wody, gazu lub centralnego ogrzewania lub odpowiedniego innego prawa (sprzedaż). Wydaje się również, że pod pojęciem dostawy towarów należy także rozumieć oddanie danej rzeczy lub odpowiednio prawa do czasowego korzystania (np. najem, dzierżawa, leasing). Tego rodzaju rozumienie pojęcia "dostawy towarów" koresponduje z tradycyjną systematyką umów. Wyróżnia się bowiem kategorię umów, których cel polega na przesunięciu możliwości dysponowania przedmiotami majątkowymi (prawem) na rzecz drugiej strony. W tej kategorii wyróżnia się zatem po pierwsze umowy takie jak sprzedaż, zamiana, darowizna, po drugie zaś – umowy, których przedmiot świadczenia sprowadza się do oddania rzeczy bądź prawa w czasowe, przejściowe korzystanie” (Ustawa o terminach zapłaty. Komentarz, red. dr hab. Konrad Osajda, r. 2017, System Prawa Cywilnego, t. III, cz. 2, s. 23, S. Grzybowski).

Przedstawione rozumienie ustawy, zakresu jej działania nie pozostawia wątpliwości, iż znajduje ona zastosowanie w sprawie niniejszej, do stosunku łączącego strony (abstrahując nawet od okoliczności, iż powód producentem dostarczanych pozwanemu materiałów). Spełnione zostały także pozostałe przesłanki omawianego przepisu: transakcja handlowa miała charakter odpłatny,

a podmioty tej transakcji to przedsiębiorca i podmiot publiczny, utworzony w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, udzielający zamówienia publicznego (art. 2 ust. 1 i 2 powołanej ustawy).

Odnosząc się do podniesionego zarzutu sprzeczności żądania zasądzenia odsetek z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.) należy stwierdzić,

iż sytuacja finansowa pozwanego szpitala nie stanowi wystarczającego uzasadnienia do odstąpienia od ich zasądzenia. Pomimo występujących trudności finansowych szpital nie wykazał, aby przed wytoczeniem powództwa podjął jakiegokolwiek działania w celu uzyskania dodatkowych środków finansowych i realizacji swoich zobowiązań. Kwestia relacji pozwanego z NFZ nie może wpływać na sytuację jego kontrahentów, którzy zawierając umowy liczyli na wywiązanie się przez pozwanego ze swoich zobowiązań w terminie i poświęcili swój kapitał na wykonanie wzajemnych obowiązków. Jednocześnie należy zauważyć, iż wbrew przedstawionej sytuacji, po wytoczeniu powództwa w przeciągu dwóch kolejnych lat została jednak spłacona należność główna. Pozostające obecnie zadłużenie jest niewielkie, w odniesieniu do należności spłaconych (ponad 75.000 zł). Nie można więc zakładać, że zapłata pozostałej kwoty przekroczy możliwości pozwanego. Ponadto, jak wskazuje się

w orzecznictwie: „Nie do zaakceptowania pozostaje sytuacja, w której pozwany

w istocie funkcjonuje na koszt kontrahentów, angażujących własne środki w celu wykonania umów i liczących na wywiązanie się z wzajemnych zobowiązań ze strony Szpitala” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 października 2017 r., sygn. akt I ACa 348/17).

Z tych względów powództwo w zakresie należności ubocznych okazało się zasadne. Daty ich naliczania pozostawały poza sporem – wynikały z wystawionych faktur. Dni, do których odsetki od kwot wpłaconych po terminie zostały naliczone, wynikają bezpośrednio ze złożonych dowodów wpłat i również pozostawały poza sporem.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił art. 100 k.p.c., statuujący zasadę stosunkowego rozdzielenia kosztów.

Powód ostał się ze swoim roszczeniem w 67 %. Powództwo okazało się bowiem zasadne w chwili jego wniesienia do wysokości 51.388,28 zł. Kwota należności głównej 25.000 zł (zmniejszająca odsetki o 19,52 zł) została bowiem wpłacona przez pozwanego w dniu 3 kwietnia 2017 roku – tydzień przed wniesieniem powództwa.

W takim samym stosunku zostały też rozliczone koszty procesu.

Sąd nie znalazł podstaw do odstąpienia od zasądzenia kosztów procesu od strony pozwanej. Wniosek w tym zakresie został umotywowany trudną sytuacją finansową szpitala.

Art. 102 k.p.c. stanowi o możliwości odstąpienia od obciążenia obowiązkiem zwrotu kosztów sądowych w przypadkach szczególnie uzasadnionych. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, także dotyczące stanu majątkowego. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14.01.1974 r., sygn. akt II CZ 223/73). Sąd Najwyższy przyjął, że przepis art. 102 k.p.c. wyraża zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach, stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Podstawę do jego zastosowania stanowią konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w rozpoznawanym przypadku obciążenie strony przegranej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, czy wręcz niesprawiedliwe. Przy zastosowaniu art. 102 k.p.c. winny być brane pod uwagę okoliczności dotyczące charakteru sprawy; o tym, czy

w konkretnej sprawie zachodzi „szczególnie uzasadniony przypadek” w rozumieniu art. 102 k.p.c., decyduje m.in. sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrującą sprawę (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20.12.1973 r., sygn. akt II CZ 210/73). W judykaturze zastrzega się, że nie jest wystarczające powołanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeżeli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 03.07.2013 r., sygn. akt I ACA 660/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10.07.2013 r., sygn. akt VI ACA 1414/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 14.08.2013 r., sygn. akt I ACA 271/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 21.11.2013 r., sygn. akt I ACA 672/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 04.06.2014 r., sygn. akt I ACA 132/14, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13.06.2014 r., I ACA 44/14).

W niniejszej sprawie nie istnieją przesłanki wynikające z przebiegu procesu, które uzasadniałyby zwolnienie pozwanego od obowiązku zwrotu kosztów procesu;

to pozwany jako dłużnik nie wywiązujący się z zobowiązań zmusił powoda do zainicjowania sprawy sądowej, poniesienia dodatkowych kosztów. Nie wykazano, aby pozwany podjął próby spłaty zadłużenia, zagwarantowania powodowi spełnienia świadczenia, choćby w późniejszym terminie. Dopiero wytoczenie powództwa uruchomiło podjęcie spłaty, ale ratalnie, w trakcie ponad rocznego procesu. Także przebieg tego postępowania sprzeciwia się odstąpieniu od reguł ponoszenia kosztów procesu. Na ostatnim terminie rozprawy, gdy postępowanie dowodowe zostało zakończone pozwany wdał się w spór co do charakteru odsetek, który dotychczas nie był kwestionowany. Podniesione zarzuty, wbrew powszechnej praktyce orzecniczej, kwestionowały możliwość naliczania odsetek za opóźnienie

w transakcjach handlowych, choć stronami stosunku i procesu był podmiot publiczny i przedsiębiorca, a pojęcie transakcji handlowej także nie budzi wątpliwości w orzecznictwie sądów powszechnych orzekających w takich sprawach. Także argumenty przytoczone powyżej, dotyczące zasad współżycia społecznego, sprzeciwiają się innemu rozstrzygnięciu.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w pkt 3 wyroku.

Powód poniósł koszty w łącznej wysokości 9.238 zł (opłata od pozwu 3,821 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika 5.400 i opłata od pełnomocnictwa 17 zł). Z tego zwrotowi podlegało 67 %, czyli kwota 6.189,46 zł.

Koszty poniesione przez stronę pozwaną to kwota 5.417 zł (koszty związane z udzielenie pełnomocnictwa). Zwrotowi podlegało 33 % wyrażające się kwotą 1.787,61 zł.

Po wzajemnym potrąceniu należności, Sąd zasądził na rzecz powoda kwotę 4.401,85 zł.

Wysokość wynagrodzeń pełnomocników została określona na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804) oraz § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) w brzmieniu obowiązującym w dacie wszczęcia postępowania (10 kwietnia 2017 roku).

Zgodnie bowiem z przepisami wprowadzające zmiany w powołanych przepisach (odpowiednio § 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1668) oraz § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1667)), do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie zmian stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. pozwanego.